

Brez trde hoje do dobre vzgoje

BRALEC NAJ BO!

Foto: iStockphoto

»OTROCI POSTANEJO BRALCI V NAROČJU SVOJIH STARŠEV.« (Emilie Buchwald)

Ob vse pogostejši uporabi sodobnih tehnologij, s katerimi si tako odrasli kot otroci radi krajšamo čas, ostane le malo prostora in časa za branje. Branje kot preživljanje prostega časa postaja nekakšna izumirajoča umetnost, katere izvajalci bomo videni v očeh naših zanamcev kot še zadnji dinozavri. Knjiga in branje sta vse nižje na lestvici naših vrednot, ljubezen do maternega jezika pa nekaj, o čemer na glas ne govorimo, če nečemo izpasti staromodno.

Če odrasli ne marajo brati, potem smo težko vzor našim otrokom, ki se z vsemi štirimi upirajo branju. V osnovni šoli se namreč učitelji pogosto pritožujejo, da je branje vsako leto slabše. Otroci so slabši bralci, branje z razumevanjem je šibko, poleg vsega pa vedno manj otrok bere z veseljem. Branje postaja omejeno le na obvezno domače branje in bralno značko v prvih nekaj razredih osnovne šole.

Ljubezen do branja starši otrokom privzgojimo v prvih letih življenja. Veliko je sicer staršev, ki pravijo, da njihovi otroci ne marajo brati, čeprav so jim kot majhnim otrokom veliko brali. Nekaj je morda res takih, vendar še vedno mislim, da bogastvo, ki ga otroci s tem dobijo, ostaja v njih in morda bodo nekoč kot odrasli prej vzeli v roke knjigo kot tisti, ki nikoli niso imeli te izkušnje. Poleg tega se posledice branja malčkom ne kažejo samo v tem, da kasneje tudi sami radi berejo, ampak tudi v bogastvu besednega zaklada, razgledanosti, vedoželjnosti in razvoju "predbralnih" spretnosti.

ZAKAJ BI MORALI STARŠI SPODBUJATI OTROKE K BRANJU?

Brez trde koje do dobre vzgoje

Sodobnim staršem morda ne zaleže pridiga o pomembnosti ljubezni do maternega jezika in ohranjanju slovenske kulture kot pomembnih vrednot, ki jih želimo privzgojiti našim otrokom. Zaležejo pa morda informacije o prednostih, ki jih branje prinaša kasnejši otrokovi uspešnosti v življenju. Pa si pogledajmo.

- **Če beremo našim otrokom še kot majhnim, bodo ti kasneje uspešnejši.**

Raziskave namreč kažejo, da branje knjig z otrokom že pred prvim letom spodbuja razvoj besednega zaklada in bralnih spretnosti, kar se pokaže že pred vstopom v prvi razred. Več ko jim beremo, več znanja ponotranjajo, poleg tega pa usvajajo "predbralne" veščine, kot so na primer sledenje znakom od leve proti desni, obračanje strani ipd. Dokazano je, da so otroci, ki radi berejo, kasneje uspešnejši pri vseh predmetih, ne samo pri jezikih.

- **Branje razvija jezikovne sposobnosti.**

Z otrokom se sicer pogovarjamo vsak dan, vendar je besedišče, ki ga pri tem uporabljamo, omejeno in se ponavlja. Branje knjig omogoča otrokom, da spoznajo širše besedišče, slišijo besede in fraze, ki jih v vsakdanjem življenju ne.

- **"Izpostavljenost" branju spodbuja razvoj otrokovih možganov in koncentracije.**

Branje otrokom že kot dojenčkom spodbuja razvoj določenih delov možganov, ki so pomembni za razvoj jezika. Ko so otroci še majhni, je njihova koncentracija krajša in take so tudi naše knjige, ki jih skupaj beremo. Včasih se nam zdi, da nima smisla vztrajati, če je malček nemiren in kar naprej obrača strani naprej, in se nam zdi, da nas sploh ne posluša. Vendar je smiselno. Če vztrajamo pri branju vsak večer, se tudi otrok počasi umiri, navadi na rutino in njegova koncentracija je vse daljša. To pa je pomembno tudi s stališča kasnejšega šolanja, ko je sposobnost koncentracije eden pomembnih dejavnikov za šolski uspeh.

- **Branje spodbuja vedoželjnost.**

Branje različnih knjig otroke spodbudi, da sprašujejo vsemogoče. Takrat imamo možnost govoriti o tem, kaj se dogaja okoli nas, po svetu. To pri otroku spodbuja zanimanje za različne kulture, jezike, odnose, vrednote.

- **Branje spodbuja otrokovo kreativnost in domišljijo.**

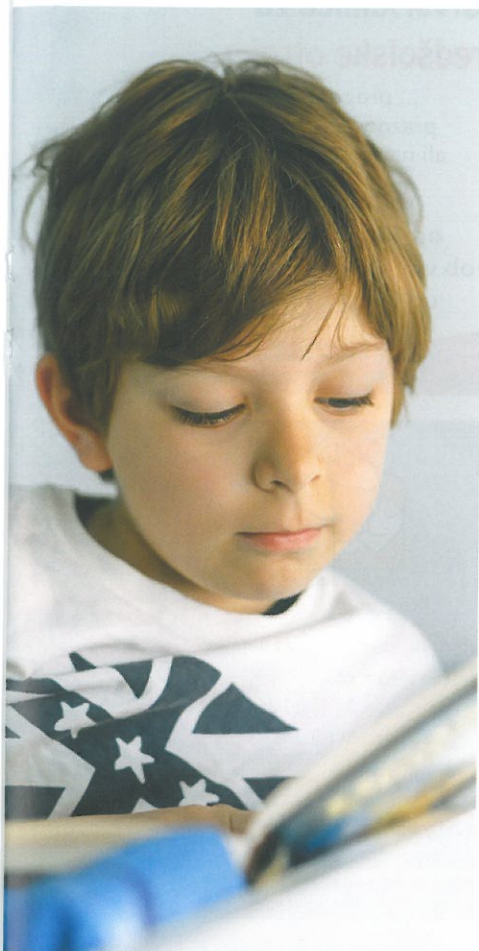
Zame je to ena izmed največjih prednosti branja. Otroci si v svoji domišljiji sam nariše in pobarva svoje junake, ustvari si lastne domišljijske svetove, s poslušanjem zgodbe ugiba, kaj se bo zgodilo na naslednji strani, si predstavlja sebe kot junaka in še veliko drugega. Poleg tega pa otroku branje pravljič in domišljijskih zgodb omogoča, da se varno sooča z lastnimi strahovi in frustracijami. Tega mu nobena risanka ali računalniška igrice ne more dati.

- **Branje razvija empatijo.**

Ena zanimivih prednosti branja je tudi razvoj empatije, ki jo otrok razvija ob poslušanju zgodb in pravljič. To se zgodi, če se otrok lahko v domišljiji prestavi v knjigo (zgodbo), se poistoveti z osebami v njej, čuti tisto, kar čutijo oni. Tako počasi dojema in razume, kaj čutijo drugi, in to je empatija.

Foto: iStockphoto

• Branje krepí povezanost med starši in otroki.

Poleg vseh prednosti, ki jih branje z otrokom prinaša njegovemu razvoju, pa je največja prednost povezanost, ki se v takih trenutkih vzpostavlja med njim in staršem.

Branje mojima otrokoma, ko sta bila čisto majhna, ostaja eden najlepših spominov, ki jih imam na njuno odraščanje. Čarobni svet pravljic, neskončna vprašanja, divjanje domišljije, predelava strahov in tudi smeh ob zabavnih zgodbah so bili naši spremljevalci še dolgo potem, ko sta postala samostojna bralca. V času hitenja, skrbi za službo, šolo in dom nam zmanjkuje časa. Časa, ki ga preživimo skupaj z otroki. Branje pred spanjem je ritual, ki nas zbliža in nam napolni baterije za naslednji dan. Morda nam otrok takrat lahko zaupa kaj, česar nam drugače ne bi. Morda bo takrat spregovoril o svojem dnevu, dogodku, ki se je zgodil, pa je nanj čez dan pozabil.

BRANJE NASPROTI SODOBNI TEHNOLOGIJI

Pred leti sem brala članek o prvi I-šoli na svetu, in sicer nekje v Skandinaviji. Učenci ne uporabljajo več zvezkov, pisal, knjig, temveč se poslužujejo le tablic, telefonov in računalnikov. S tem so se sicer znebili problema pretežkih šolskih torbic, a po mojem mnenju dobili več težav na drugih področjih.

Znano je, da se s pisanjem in razvijanjem grafomotoričnih spretnosti razvijajo možganske povezave, česar ne moremo reči za tipkanje po tipkovnici. Z branjem, ki kot oblika preživljanja prostega časa izzveneva, se krepijo otrokova domišljija, besedni zaklad, utrjuje se stavčna zgradba, spodbuja se kreativnost, otroci razvijajo razumevanje o številnih življenjskih temah in še bi lahko naštevali.

Tudi samo branje z računalnikov oz. tablic je nekaj drugega kot branje knjig. Strokovnjaki ugotavljajo, da v možganih nastajajo spremenjene sinaptične povezave med nevroni, ki so neposredna posledica spremenjenih oblik branja ob interakciji z elektronskimi besedili. Uporaba spleta spodbuja površno branje, hitro in raztreseno razmišljanje ter površinsko učenje brez dolgotrajnih rezultatov. Otroci in mladostniki, ki nimajo izkušenj z linearnim branjem, tj. klasično branje knjig v nasprotju z izbirnim branjem, kar pomeni preskakovanjem iz ene spletne strani na drugo itn., bodo težko poglobljeno brali in razvijali vse naštet.

ZA KONEC

Kot pri večini stvari pri vzgoji se tudi vzgajanje bralca začne z vzgledom. To ne pomeni, da morate biti strastni bralci, dovolj je že, da namesto tablice in telefona občasno vzamete v roke knjigo ali revijo. Da morda, ko greste z otrokom k zdravniku, vzamete s seboj knjigo in se v čakalnici ne kratkočasite s telefonom. Da ste redni obiskovalci knjižnic, kar je z majhnimi otroki lahko res velik zalogaj, vendar dragocena vstopnica v svet branja. V knjižnicah je danes poskrbljeno tudi za najmlajše, ki se hitro lahko začnejo dolgočasiti. Brskanje za knjigami jim ponudi spoznanje o neskončnih možnostih izbire in užitka ob branju, upoštevanje pravil, ki veljajo v knjižnici, jih nauči samoobvladovanja in umirjanja. Branje izposojenih knjig zvečer z vami pa češnjico na torti.

Petra Kastelic, univ. dipl. soc. pedagog.

Viri:

<https://bilingualkidspot.com/2017/10/19/benefits-importance-reading-young-children/>, pridobljeno 29. 1. 2018.

http://www.bukla.si/?action=articles&article_id=1247, pridobljeno 29. 1. 2018.